

נאמר בפרשתנו "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בבתוך כי יפול הנופל ממנו". לכאורה יש להקשות מדוע מצות מעקה היא דוקא בבית חדש, הרי החיוב הוא גם בבית ישן? וכן צריך ביאור מדוע המצוה היא דוקא "לגגך", הרי דין מעקה הוא גם לבור, ולכל מקום שאדם יכול ליפול ממנו?

על דרך הרמז מפרשים בעלי המוסר, שפסוק זה מדבר על אדם שבא לעשות תשובה, שאין די בכך שיעשה תשובה בדברים מסוימים בלבד, אלא על האדם לעזוב לגמרי את הדרך שבה הלך עד עתה ולהתחיל בדרך חדשה, כפי שנא' "יעזוב רשע דרכו" וזהו "כי תבנה בית חדש" - שאדם צריך לבנות את כל מהותו מחדש, וזוהי התשובה האמתית. וע"ז נא' "ועשית מעקה לגגך" **"מעקה"** בגימטריה **"יראה"**, היינו שכדי לבנות בית חדש, אדם צריך להידבק במידת היראה, ופי' "לגגך" - מרמז על ראשו של האדם, שצריך לתקן את הראש, שבהם נמצאים כל השערים של הגוף והם שבעה שערים: ב' עיניים, ב' אוזניים, ב' נקבי החוטם והפה. וכמו שאמרו חז"ל העין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרים. ויסוד התשובה היא שאדם יבנה את עצמו מחדש, וזה ע"י תיקון הראש, שהוא הגג. וכדי לתקן זאת עליו להשתמש **במידת היראה**, שהיא המפתח לתשובה בחודש אלול. ויסוד התשובה היא מידת היראה, וכפי שאמר הכתוב (עמוס ג) "היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" וע"כ תוקעים בשופר בחודש אלול, כדי להחדיר את חרדת הימים האלה, שהיא מידת היראה.

וכן כתב הרמב"ם (בספר המצוות מצוה ד): "הוא שציוונו להאמין יראתו יתעלה ולפחד ממנו, ולא נהיה ככופרים ההולכים בקרי, אבל נירא ביראת עונש בכל עת, והוא אומר יתעלה "את ה' אלוקיך תירא". לכאורה דברי הרמב"ם אלה סותרים את דבריו שכתב **בהלכות תשובה** (פ"י ה"א) "אל יאמר אדם: הריני עושה מצוות התורה ועוסק בכחמתה, כדי שאקבל את כל הברכות הכתובות בה, או כדי שאזכה לחיי העוה"ב ואפרוש מן העברות שהזהירה התורה מהן, כדי שאנצל מן הקללות הכתובות בתורה, או כדי שלא יכרת מן העוה"ב, אין ראוי לעבוד... שהעובד על דרך זה **הוא עובד מיראה... ואין עובדים ה' על דרך זה** אלא עמי הארץ שמכנחים אותם לעבוד מיראה, עד שתתברר דעתם ויעבדו מאהבה".

א"כ הרמב"ם סותר דברי עצמו מספר המצוות. שם כתב שצריך לעבוד מיראה, ואילו בהלכות תשובה כתב שעבודה מיראה - אינה ראויה לעובדי ה'?

נראה לתרץ כי הרמב"ם בהל' תשובה מדבר על **המגמה והתכלית** של האדם בעבודת ה', לשם מה הוא עובד את ה', ועל כך כתב הרמב"ם שהמגמה צריכה להיות למטרה של אהבת ה' ולא יראת ה', אך בספר המצוות, הרמב"ם מדבר **על הדרך** כיצד לעבוד את ה', מהם השלבים בעבודת ה', וע"ז כתב הרמב"ם שזה נעשה ע"י מידת היראה, והגם שהאדם מגמתו להגיע לאהבה, הוא חייב להתחיל ביראת ה'. וכן אומרת הגמ' (סוטה לא). "תניא רשב"א אומר: גדול העושה מאהבה יותר מהעושה מיראה, ומאידיך אומרת **הגמ' בשבת** (לא). אמר רבה בר רב הונא: כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנמיות, ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו. בהי עייל? המפתח להגיע ללימוד תורה זה יראת ה'. וכן מובא **בספר הזוהר**: פיקודא קמא יראת ה' פיקודה תנינא אהבת ה', לא ניתן להגיע לאהבת ה' לפני שיש באדם יראת ה'. וזהו מה שאמרה התורה (דברים י, יב) "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעימך **כי אם ליראה** את ה' אלוקיך ללכת בכל דרכיו וליראה אותו ולעבוד את ה' אלוקיך בכל ללבך ובכל נפשך, לשמור את מצוות ה' ואת חוקותיו אשר אנוכי מצוך היום" - כדי להגיע לשמירת המצוות צריך להקדים יראת שמים. וכן אומרת המשנה (פרקי אבות פ"א, א, ג) אנטויגנוס קיבל משמעון הצדיק הוא היה אומר, אל תהיו עבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס, **ויהי מורא שמים עליכם**, וכתב הרמב"ם בפירוש המשנה שם: "ויהי מורא שמים עליכם" - לפי שגם בתורה נא' הציווי על היראה שנא' **"את ה' אלוקיך תירא** ואותו תעבוד אמרו חכמים עבוד מאהבה **עבוד מיראה**. הכלל הוא הדרך בעבודת ה', היא יראת שמים, והמגמה היא אהבת ה'.

אאמו"ר הצדיק המקובל הרב שלום טובי זצ"ל היה **גאון ביראת ה'** כל מי שראה אותו ואת הליכותיו ראה אדם ירא שמים בתכלית, ואת אהבת ה' הגדולה שהיתה נטועה בו - זכותו תגן עלינו ועל עם ישראל כולו.

(פורסם באשכולות, כי תצא תשס"ה)